

ответные переводческие процессы в Украине: переводы произведений современных грузинских авторов – Звиада Ратиани, Баса Джаникашвили, Гиоргия Кекелидзе и других на украинский язык. Новым пространством для культурных контактов стали литературные фестивали и книжные ярмарки в Грузии и в Украине, формирующие образ постколониальной культуры. В рамках указанных мероприятий скопились новые материалы о современных литературных процессах в Грузии и в Украине (интервью Б. Джаникашвили, С. Жадана, Ю. Андруховича для украинской и грузинской прессы). Все вышесказанное дает возможность проведения теоретических наблюдений.

Назімова К. А.,

аспірантка,

Бердянський державний педагогічний університет

ЖІНОЧІ ОБРАЗИ РОМАНУ МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ “КОРОТКА ІСТОРІЯ ТРАКТОРІВ ПО-УКРАЇНСЬКИ”: ЕСТЕТИЧНЕ Й ПРАГМАТИЧНЕ

Прагматиком прийнято називати людину, яка буде свої дії таким чином, щоб отримувати від них якомога корисніший результат. На противагу прагматикам у художніх текстах виступають, як правило, естети (герої, для яких на першому плані краса та естетична цінність певних явищ або подій).

Найкраще, на нашу думку, прагматичне й естетичне в літературі можна простежити на прикладі жіночих образів. Об'єктом нашого дослідження виступає сімейна сага Марини Левицької “Коротка історія тракторів по-українськи”. Предметом цієї розвідки ми обрали риси прагматичного та естетичного в жіночих образах роману.

Читаючи про еміграцію, неможливо не звернути увагу на імагологічні проблеми, які в подібних творах, як правило, лежать на поверхні. Так, зазначений роман Марини Левицької розкриває проблеми еміграції, адаптації до нового життя за кордоном, побуту української діаспори в Англії. Герої роману шукають для себе “вільного світу”, тікаючи від радянської влади на Україні, мріють про гідне життя для себе та своїх близьких, інколи ідеалізуючи свою нову батьківщину. І в цих умовах без прагматизму не обійтись, особливо жінці – берегині домашнього вогнища. Героїням доводиться залишити будь-які сентименти позаду та будувати новий лад на новому місці.

Марина Левицька чітко окреслює образ прагматичної, до стервозності жорсткої та націленої на втілення своїх мрій Валентини, яка буквально готова йти по трупах задля досягнення власної мети: одруження із заможним стареньким іноземцем, після смерті якого їй дістанеться все його майно. Але у випадку із Масєвським хижачці не пощастило: його доньки стали на заваді всіх планів. “Вона <Валентина>, – як справедливо стверджує Ярослав Поліщук, – з іншого світу, в її поведінці проявляється світогляд брежнєвського застою, коли предметом бажання були насамперед матеріальні блага, а речовий рай Заходу видавався абсолютною мрією популяції радянських людей” [2, 184–185]. Той самий Я. Поліщук стверджує: “Валентина Дубова – типовий продукт комуністичної системи в фазі її краху <...> представляє тип спритної, цинічної особи пори дикого капіталізму в нашій країні. Вона, тікаючи зі своєї нестабільної батьківщини, <...> прагне будь-якою ціною доскочити західного добробуту” [2, 187]. Для створення образу прагматичної хижачки авторка використовує насамперед портретну характеристику (під час першої зустрічі Надія бачить “... велику блондинку, що поволі пливе <...> в домашніх голоп’ятих туфлях на каблучці. <...> Джинсова міні-спідничка значно вище колін; рожевий топ без рукавів обтягує пишні перса, що гойдаються вгору-вниз, коли

вона йде” [1, 69]. І як результат – “батьків погляд не відривається від неї, коли вона ходить по кімнаті” [1, 70]), мовлення героїні (суржик, яким розмовляє Валентина, причому обома мовами: і українською, і англійською), вчинки (знуцання над Маєвським, приниження його гідності через запирання в кімнаті, обливання водою) тощо.

Протилежністю Валентини в романі виступає, на нашу думку, матір Наді та Віри Людмила. На самому початку твору ми дізнаємося про її смерть, і тому фігурує вона лише в ретроспективних сценах, але вона повноправна героїня твору, бо саме Людмила “була душею сім’ї й постійно забезпечувала стабільність родинного вогнища” [2, 186]: створила куточок України в саду, облаштувала побут родини таким чином, щоб рідне й звичне залишилося й за кілька тисяч кілометрів від Батьківщини, якої їй так не вистачало. Водночас у характері Людмили є й прагматичні риси, вона, незважаючи на нерозуміння оточуючих (англійців) старанно береже кожну крихту хліба, кожен овоч чи фрукт з власного городу, купляє продукти в супермаркетах по акціях, адже, пройшовши через випробування початку ХХ століття в Україні (голод, війна), боїться, що страшні часи будь-якої миті можуть повернутися навіть на Заході й слід бути готовим до всього. Минуле не відпускає її навіть у такій стабільній Британії.

Зовсім інше світовідчуття репрезентують доньки Маєвських Надія та Віра. Це вже повноправні англійки (тому в них більше прагматизму, ніж в Людмилі, але це прагматизм, спрямований на позитив, а не на руйнацію, як у випадку з Валентиною), причому старша, Віра, на думку Миколи Маєвського, дещо агресивна, вольова, категорична й більш прагматична. Він побоюється її й асоціює зі “зненавидженим ним сталінізмом” [2, 185]. Надія ж – батькова улюблениця, дитя миру – більше схильна до вираження власних почуттів. Інколи вона дозволяє собі бути м’якою, поблажливою до витівок батька, вона частіше, ніж сестра, жаліє його та намагається зробити життя близької людини легшим, комфортнішим не лише в побутовому плані, але й в емоційному (звідси її роздуми про почуття між батьком і Валентиною, про причини їх одруження).

Отже, жіночі образи, виписані в романі Марини Левицької “Коротка історія тракторів по-українськи”, досить різноманітні, але всі вони наділені прагматичними рисами. Це хижацький прагматизм Валентини (усі дії якої спрямовані на руйнацію всього зайвого, що стоїть на її шляху), бережливий прагматизм Людмили (яка готова жертвувати собою заради щасливого життя родини), вольовий (категоричний) прагматизм Віри та м’який, обернений до оточуючих, Надії.

Література

1. Левицька М. Коротка історія тракторів по-українськи / пер. з англ. О. Негребецький, К.: Темпора, 2013. 312 с.
2. Поліщук Я. Кохання і трактори / Я. Поліщук. РЕвізії пам’яті: літературна критика. Луцьк: ПВД “Твердиня”, 2011. С. 180–191.

Новик О. П.,
доктор філологічних наук,
Бердянський державний педагогічний університет

БАЧЕННЯ СВІТУ В ОПОВІДАННІ ПЕТЕРА БОНЕВА “ЖИТТЯ В ПРОСТОМУ ОБЧИСЛЕННІ”

Оповідання Петера Бонева “Життя в простому обчисленні” включали до збірок фантастики, вочевидь, вбачаючи фантастичну складову в поезиці тексту, проте на загал фантастичного в ньому мало. Філософська складова тексту уможливило прочитання